

מזת יקזת הכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגה"צ רבי מנחם ברוך יאזע שליט"א בעל 'מתיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

**מלים שיכולות לבנות -
מלים שיכולים להרס**

לפני כעשרים שנה התחלתי ללמוד בכיתה ו' השקעתי הרבה בלמוד והסברת פנים לתלמידים. ה' חנן אותי במאור פנים ובחוש מיוחד להשרות סביבי אוירה טובה ונעימה והשתמשתי עם המתנות הללו גם בכיתה עם תלמידים.

היה ילד אחד בשם מוישי שפמה נסיתי לפתח אתו קשר לא עלה ביד, הוא מעט לשוחח בכלל ועמי בפרט. נסיתי כמה פעמים לקרוא לו לשיחה, אולם הוא לא שתף פעולה בשיחה והיה נראה שהוא מעדיף להשאיר עם עצמו ואני רק מפריע לו.

בררתי אצל הרבי של כיתה ה' איך הוא התנהג אצלו בכיתה והוא אמר לי: "מוישי היה כל הזמן עם עצמו ולא הרגשתי כמעט את קיומו, נסיתי לדווח אתו אבל פאשר הבנתי שהוא לא מעניין בקב הנחתי לו וכך הוא נשאר בודד". שמעתי את הדברים ומיד חשבת שאתני לא אתן לזה לקרות, הבנתי שצריך לנהוג בתכמה ובקשתי מהחונן לאדם דעת שיתן לי עצה טובה איך להכניס לחדרי לבו של מוישי הבודד ולתת לו הרגשה טובה.

הבנתי שכל עתידו של הילד תלוי בזה, שוחחתי עם ההורים שגם הם היו שקטים ומפנמים קצת והבנתי

<< המושך בעמוד ד

לקח מהפרשה

לבנות משכן של עין טובה בלבנו

אין אתה מבקש שיהא עשיה כיון ששמע משה כך אמר להם, חייכם, משהמשכן נגמר אני נתן לכם חשבון, שנאמר אלה פקודי המשכן."

ונבאר את הדברים: משה רבנו היה כל כלו למען כלל ישראל, עוד בהיותו נער הוא יצא וראה בסלותם במצרים, וכן הלך בשליחות ה' להוציא את כלל ישראל ולנה אתם בכל המעברים הקשים עד היציאה ממצרים, וקריעת ים סוף, ואף בחטא העגל מסר עצמו על כלל ישראל.

ומכל מקום בשעה שדבר מה לא הסתדר לכלל ישראל הם לא הבינו מה עשה משה עם האלף שבע מאות וחמשים ועוד כל מיני טענות, מיד הם חשדו במשה שהוא לקח אתם עד שמשה רבנו הצרף לפרט להם לפרטי פרטים ולהדגיש להם; "ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ויום לעמודים" - שטעמם באזלא גרש - בדגש, היות שהם חשדו בו גם בדברים הקטנים.

הבה נפשיט את הדברים במשגים שלנו; נתאר לעצמנו שיהודי מסור נכנס לתוך המנהרות הנוראיות <<

פרשתנו הנה המשך לפרשה הקודמת פרשת ויקהל, שמשה רבנו חוזר על כל בנית המשכן וכליו, ומכל מקום פרשיות אלו נפרדות זו מזו, וצריך להבין מהועד? והנה בתחלת פרשתנו משה רבנו מונה לכלל ישראל את נדבות המשכן ומה עשו בהם, וחז"ל שואלים למה הצרף משה לעשות חשבון עם כלל ישראל, והם מתרצים דבר נורא; ונביא את לשון המדרש בילקוט שמעוני:

"ולמה עשה עמהם חשבון, והקדוש ברוך הוא מאמינו שנאמר "לא כן

עבדי משה" וגו', אלא ששמע משה ישראל מדברים אחריו שנאמר "והיה כבא משה האהלה", ומה היו אומרים, רבי יצחק אומר, לשבח היו אומרים, אשרי יולדתו של זה, כל ימיו הקדוש ברוך הוא מדבר עמו, כל ימיו הוא משלם להקדוש ברוך הוא, "והביטו אחרי משה", רבי חמא אמה, לגנאי היו אומרים, ראה צוארו, ראה שוקיו, ראה פרעיו, אכל משל יהודים, שותה משל יהודים, וכל מה שיש לו משל יהודים, וחברו משיבו, ריקה, אדם ששלט על מלאכת המשכן

אולם עלינו לדעת שעין טובה לא באה לבד, בכדי לזכות לעין טובה, עלינו להגדיל את הטוב המרבה שה' מרעיף עלינו, להגדיל את כל מה שהאנשים סביבנו מיטיבים עמנו, להפנס הביתה עם שירת 'אשת חיל' מלאה בהערכה על כך שאנו לא חיים לבד ויש לנו אשה שמחפה לנו בבית, להעריך את כל מה שהיא מיטיבה עמנו, מכבסת את בגדנו, מכינה לנו אכל מזין וכן הלאה.

חז"ל בהשטות של מסכת סנהדרין (ג.) מספרים באריכות היאך אתו האיש ימ"ש פקה כאשר התנא רבי יהושע בן פרחיה שבח את האכסניה ששהו בה, ואלו אתו האיש אמר רבי כמה טריטות עיניה וכן אחר כך הוא חשד ברבו שמרחיק אתו כי היתה לו עין רעה והוא ראה בכלם רע.

זה גם מה שחז"ל מלמדים אתנו בגמרא בשלהי ברכות "אורח טוב מהו אומר כמה טרחות טרח בעל הבית בשבילי, כמה בשר הביא לפני, כמה יין הביא לפני, כמה גלוסקאות הביא לפני, וכל מה שטרח לא טרח אלא בשבילי. אבל אורח רע מהו אומר, מה טרח טרח בעל הבית זה פת אחת אכלתי, חתיכה אחת, אכלתי כוס אחד שתיתי, כל טרח שטרח בעל הבית זה לא טרח אלא בשביל אשתו ובניו" - תגדיל את כל הטוב שעשו לך, וכאשר אדם חיובי והוא מלא בהסתכלות טובה הוא לא כופר בטוב ושובר את הפלים בגלל זוטות.

במשנה בשלהי מסכת פאה מובא "כל מי שאינו לא חגה ולא סומא, ולא פסח, ועושה עצמו כאחד מהם, אינו מת מן הזקנה עד שיהיה כאחד מהם". ואפשר לבאר בזה שכאשר אדם מחפש לראות רע בסוף באמת יהיה לא רע, מאידך אדם שמחפש לראות טוב בכל דבר ובכל אהה, ה' יפקיד בידו טוב, ולא רק באחרים צריך לראות טוב גם בעצמנו לשמח מאד בכך שאנו בריאים ועובדים את הבורא, ויש לנו בית ומשפחה, וכאשר אדם חזק בכל הטוב שבו גם אם מבזים אתו הוא לא נחלש בדעתו והוא לא מחפש לנקם, כי הוא כל כך עסוק בטוב שיש לו, שלא מעניין אתו מה שמנסים לצער אתו.

המורם מכל האמור: פרשה זו צריכה להיות נר לרגלינו - משה רבנו היה צריך למנות את כל פקודי המשכן, כי כלל ישראל חשדו בו למרות שהוא הטיב עמם כל כך, ללמדנו שכאשר אדם לא מפתח בתוכו עין טובה, כל קשי וכל דבר שהוא לא מבין יביא אתו לכפר בכל הטוב המרבה, מאידך כאשר אדם מגדיל את הטוב המרבה שה' יתברך וכן שבגי ביתו ושאר השלוחים עושים למענו, הוא ישמח מאד שהוא חי ובריא ויש לו כל טוב, ובמקום להתלונן הוא יהיה אסיר תודה לה' ולכל הסובבים אותו. וזה היסוד של פסח שבו פתחה התורה את עשרת הדברות "אנכי ה' אלוהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" - תפיר טובה שאתה בן חרין ותהיה עבד ה' מרב טוב.

בעזה ומוציא משם את החטופים שנגנבים שם במצור ובמצוק, (ה' יוציא את כל הנמצאים במצר מאפלה לאורה במהרה וישיב את כלם בריאים ושלמים לעבודתו יתברך), האם יתכן שהחטופים יחשדו בו וירגנו אחריו על זוטות? הלא הוא מסר את כל כלו למענם, אולם חז"ל מלמדים אתנו כאן שאם אדם לא עבד עם עצמו לקנות עין טובה, הוא עלול לחשד ולא להעריך את מי שהציל את חייו.

ולפיכך הפסיקה התורה באמצע סדר בנית המשכן וסדר התרומות, במנין של משה רבנו, כי מהות המשכן לקנות נאמנות לה' ולעבדיו הנאמנים, ואם אין לאדם את הנאמנות הזו שהיא פנימיות המשכן אזי המשכן וכליו לא ישפיעו עליו במאומה, ולפיכך נכפל משכן פעמים "אלה פקודי המשכן" 'משכן' - "כי לפני שאנו בונים את המשכן הכללי, עלינו לבנות את המשכן בלבנו ולטהר אתו בעין טובה ובנאמנות לבורא.

התורה בפרשת נשא מאריכה לבאר את סדר המסעות של כלל ישראל והמשכן, כאשר בכל פעם מקימים את המשכן ומפיקים אתו, ויש להבין מדוע היה צריך להקים ולפרק, וכי ה' לא יכל לעשות גם שהמשכן יסע יחד עם עמוד הענן וכדומה? וכן למה היו צריכים לנסע כל כך ולחנות ולפעמים היה זה רק ליום אחד כמו שהתורה מפרטת?

אלא שה' למד את כלל ישראל במדבר יסוד לדורות, כל אחד עבר נסיונות שונות בחייו, לפעמים הוא בונה ופתאום הוא צריך לפרק את מה שעמל עליו, פתאום ה' מחליט שהוא צריך לעבר דירה או מקום עבודה, או שיש לו אתגרים עם הילדים או עם פרנסה וכדומה, וזהו בדיוק המבחן האם אדם מסתכל בעין טובה? או שהוא נרגן וחושב שחלילה לא חפצים בטובתו.

חז"ל מלמדים אתנו כלל לחיים "האי עלמא כבי הלולא דמא" כמה זמן מתכוננים לחתונה? שבועות וחדשים אולם בפעל בתוך שעות בודדות החתנה מסתימת, ומה שאדם חטף זה מה שנשאר לו, אם הוא שמח בחתנה וחסף עוד תורה עוד מצוות ומעשים טובים, נשאר לו ביד רוח נקי, אולם אם הוא מחפש להתרעם לא רק שהוא הפסיד את השמחה שיכל לשמח בחתנה, גם לא נשאר לו כלום לאחר כך.

וזהו רק משל; החיים חולפים ביעף מי שנגרן וצר עין תמיד יהיו לו תלונות ותמיד הוא יחשד במי שהטיב עמו ויכפה טובה, ולא רק שהוא לא יהיה שמח הוא גם יצא ריק מתוך מהעולם הזה, מאידך מי שיש לו עין טובה הוא ראה את הפל ורד, והשמחה ממלאת את כלו מתוך הבנה שלא שוה לעשות עסק מזוטות שחולפות, והוא בא מלא וגדוש לעולם הבא, ולא עוד אלא שכל המעברים והקשיים מזכירים לו שהוא בסך הכל אורח בעולם הזה, והקביעות האמתית הנה בטורקלין ולא בפרוזדור.

וכבר ידוע המעשה שהיה בזמן האריז"ל: יהודי תמים שמע בשבת את דרשת הרב על גדל מעלת לחם הפנים שהיה עושה נחת רוח גדול לבורא יתברך, ומני אז צוה לאשתו שבכל ערב שבת תכין שתים עשרה חלות. והיה מביא אותם לבית הכנסת ונותנם בארון הקודש, והיה מתחנן ומתנפל לפני ה' יתברך בתמימות לבו שיקבל את מנחתו.

והשמע שהיה רואה בכל שבת שיש חלות בארון הקודש, היה לוקח אותם לביתו. וכשהיו פותחים את ארון הקודש בשבת לקרא בתורה הקדושה, היה אותו יהודי תמים מבחין שהחלות אינם, ומתוך כך סבר שמנחתו ערבה לפני ה' ונטלם כדגמת לחם הפנים.

אחרי איזה זמן, ראה אותו תלמיד חכם אחד ולגלג על מעשיו. וכששמע זאת האר"י, הקפיד מאד ואמר, שמיום שחרב בית המקדש לא הייתה נחת רוח גדולה לקב"ה פהקרבת הקרבנות של אותו יהודי, שבטוהר לבו נתן לו לחם הפנים.

מספור נפלא זה נלמד, שראוי לכל אחד ואחד להתבונן בכל מעשיו במה באפשרותו להתקרב לאל יתברך שמו, ועל ידי כן יהיו כל מעשיו בשלום, בשלום ובשמחה, הנובעת מהודאה ואהבה לשמו יתברך, וכדגמת הכהנים בבית המקדש.

איתא בגמרא (מכות ט), שהיו תולים שלטים לרוצח, בכדי שיידע היכן ערי המקלט. וקל וחומר בן בנו של קל וחומר שנתלה לעצמנו שלטים שיורו לנו את הדרך להגיע לקדשת בית המקדש, ורק כשאנו נקדש את הבתים הפרטים שלנו בקדשת בית המקדש, נזכה שהקב"ה יבנה לנו את בית המקדש. וכמו שאמרו חז"ל (תענית ה:) שהקב"ה אומר שהוא לא יוריד את בית המקדש של אש מלמעלה עד שלא נעשה אתערוותא דלתתא, לעשות את בתינו 'בתי מקדש מעט'.

והינו שראוי לכל אחד ואחד שירשם מעל הכלים שמשמשים בביתו כענין הפסוק הכתוב בתורה על הכלי הדומה לו בבית המקדש, כגון שמעל הכיור ירשם "את הכיור ואת כנו" וכן בשאר דברים. ועל ידי כן יחשב בכל מעשיו על כלי המקדש ועל מהותם וענינם, ויזכה יתקרב לקב"ה ויקדש את כל החומר.

ועתה מבאר היטב מדוע המתין ה' בבניית המשכן עד יום הלדת יצחק, וערב את שמחת המשכן בשמחת יצחק, מכיון שבתי האבות הקדושים הנם ההכונה לבני המשכן, שבכל מעשיהם חשבו על ה' בפרטי פרטים, ומהם למדנו את כלי המשכן ואת עבודת הכהנים. וכן מבאר היטב ש"תעשו" זה לדורות - בביתו של כל אחד ואחד.

שהבריות הטובות והנפלאות שה' ברא לה' יהיו אתה תמיד לארה ימים ובבריאות ושה' יתן לה עוד צאצאים לרב תודה על הילדים על החברים על כל האנשים שאתה נעזר על ידם במישריו ובעקיפין.

בברכת האילנות צריך להתבונן במדות הטובות שאצל הידידים שלנו ובכל עדה מישראל, וכן לראות את הטוב שאנו מקבלים מפל אחד ועל ידי זה להתחזק באהבת ישראל, ובצרון להחיות ולפרגן לנפש כל חי, וזה מה שאנו מברכים לקב"ה, "שברא בריות ואילנות טובות להנות בהם בני אדם".

ברכת האילנות מלמדת אתנו לצאת מעצמנו ולראות את כל הטוב, אדם שקוע כל כך במה שחסר לו עד כדי כך שהוא לא מבחין בכוס הגדושה של כל טוב שיש לו, ולפיכך נצטוונו להתבונן בבריאה שמתחדשת בימים אלו ולהתפעל מהאילנות הטובות, מהבריות הטובות, מהפרות המתוקים והעסיסים שעתידיים לצאת מהפרחים שמלבלבים, ולברך את ה' על כל הטוב, לקנות משקפים שרואים טוב שרואים ורה, ולהלך בשמחה גם בעולם הזה וגם בעולם הבא.

בשבוע הפא בר"ח ניסן הבעל"ט יש ברכה מיחדת במינה ברכת האילנות - חז"ל מלמדים אתנו כאשר אתה רואה פרח נפלא שעתידי לצאת ממנו פרי זה זועק אמונה ואהבת ה', למרות שאתה עדין לא רואה שום פרי תדע שהפרי לא נופל משמים, הפרי באמצע תהליך הוצרות ארץ של חדשים רבים עד שאתה תזכה לאכל אותו ולהנות מהמתיקות הגדולה שה' נתן במיחד שבבילך מרב אהבתו אליך וזה רק דגמא קטנה.

ולפיכך בברכת האילנות אנו מברכים גם על הבריות הטובות מתבונן שלא חסר בעולמו כלום ה' לא מחסר ממך דבר יש לה כל כך הרבה בריות טובות מסביבך תודה על המשפחה שה' נתן לה ובעקרה על אשתך תבקש

מהם שיהם לא כל כן בענין ושעלי לעבד על כן.

בחסדי ה' הבריק במוחי רעיון למנות אתו לשליח שלי לכל עניי ואולי על ידי כן הוא יפתח יותר ויהיה מערב יותר בשעורים ובחברה.

בסיום הלמודים קראתי לו ושאלתי אם הוא מעונין להיות העוזר שלי, הסברתי לו שלא מדבר בדברים קשים כי אם בעשית שליחיות שונות וכדומה. האמת שבבתחלה היה נראה שקשה לו להחליט, אמרתי לו שישלב על כן ומחר יענה לי תשובה. למחרת קראתי לו שוב ושאלתי אם הוא חושב על כן, הוא נענה בראשו לחיוב ואמרתי לו שאני ממש שמח שהוא יעזר לי כי הוא ילד נבון וטוב ואני זקוק לשליח כמותו.

לראשונה מאז תחלת הלמודים ראיתי חצי חיוב על פניו והבנתי שאני עשה את הצעד הנכון. כבר למחרת בסיום השעור כאשר כל הילדים יצאו להפסקה קראתי לו, הוצאתי עשרה שקלים מכיסי ואמרתי לו שילך לקנות לי שלושה תפוזים למיץ שאני מענין להכין.

מוישי לקח את הפסוק ויצא. לאחר פחצי שעה הסתיימה ההפסקה ואני צפיתי לראות את מוישי במקומו ואת שקית התפוזים על השלחן שלי, אולם כשנכנסתי לכתה לא ראיתי לא את מוישי ולא את התפוזים. חשבתי בלבי שאולי הוא מתעכב מעט ותרך יבוא, כל השעור צפיתי לבואו אבל הוא לא בא. בהפסקה השניה ממש חששתי לשלומי, היו לי נקיפות מצפון על ששלחתי אותו, התקשרתי לביתו, חשבתי שאולי הוא הלך הביתה, בבית לא היה מענה ולא ידעתי מה לחשוב, קויתי שעד הפסקת הצהרים הוא בודאי ישוב. הצטערתי ששלחתי אותו והתמלאתי בכעס שפכאשר אני מנסה לעזר לו ולתת לו הרגשה טובה - הוא מנצל את זה ועושה ככל העולה על רוחו - היתה לי אחריות על הילד ודאגתי לו מאד.

בהפסקת צהרים הוא נקש על דלת חדר המלמדים ובידו היתה שקית שחורה עם שלושה תפוזים והוא הושיט לי אתם בבישנות, הבחנתי על פניו שהוא עיף וצמא היה נכר עליו שהוא התרוצץ הרבה במשך כל השעות האחרונות.

כל הלחץ והדאגה שהיו לי בשעות האחרונות עמדו להתפרץ עליו בבת אחת אך ברגע האחרון תפסתי את עצמי ואמרתי לו 'תודה רבה!', הגשתי לו כוס מים ואמרתי לו שישב לכתה. נכנסתי לחדר מלמדים חזרה ולמולי הבחנתי מיד במלמד ותיק וננוח שישב ליד השלחן, נגשתי אליו ואמרתי: "יש לי תלמיד שעשה מעשה חמור מאד ואני צריך את עצתך כיצד להעניש אותו".

הוא שאל במה דברים אמורים ואני ספרתי לו את כל הספור שברב טובי רציתי לרומם את מוישי ולכן שלחתי אותו לקנות לי תפוזים, חשבתי שזה יקח כמה דקות שבסוף התארכו לכמה שעות שהייתי בהם בלחץ וחרדה לשלומי ועכשו הוא חזר עם שלושה תפוזים בשקית שחורה, אני כמעט בטוח שכל הזמן הוא שחק בגנה, ובהפסקת צהרים לקח שלושה תפוזים מהבית ושם בשקית שניראה שאינה שקית של חנות פרות וירקות והביא לי

את התפוזים, ואת הפסוק לקח לעצמו.

המלמד התיק שמע את דברי ואמר לי: "היתה לך פונה טובה לרומם את הילד, חבל שתפסיד זאת ואולי תעשה גרוע מכן, אני מציע לך לא לעשות כלום כעת ורק בסיום הלמודים כאשר תרגע מעט תקרא לילד ותשאל אותו מה בדיוק הוא עשה בכל אותו שעות והיכן הוא קנה את התפוזים", עשיתי כדבריו ונכנסתי ברגשות מעורבות לכתה.

בסיום הלמודים קראתי למוישי ושאלתי אותו "מה עשית כל הזמן שהלכת לקנות את התפוזים?" הוא הרפין את ראשו ואמר: "הרבי אמר לי לקנות תפוזים למיץ, הלכתי לחנות פרות וירקות ששעל יד התלמוד תורה ושאלתי את המוכר אם יש לו תפוזים למיץ, הוא אמר לי שיש לו תפוזים אבל הוא לא יודע מה זה תפוזים למיץ."

"אמרתי לו שאני צריך תפוזים מיוחדים למיץ דוקא, וכשראיתי שהוא לא מבין אותי הלכתי לחנות אחרת ושאלתי גם שם וקבלתי את אותה תשובה. כן עברתי מחנות לחנות כשכלם אומרים לי שיש להם תפוזים רגילים והם לא מבינים אותי. ראיתי שאין בשכונה ולכן הלכתי לחנות אחרת מחוץ לשכונה.

"בסוף הגעתי לחנות שמכינים בה מיץ תפוזים, בקשתי מבעל החנות לקנות תפוזים למיץ כי הבנתי שאצלו התפוזים הם למיץ אך הוא אמר לי שהוא לא מוכר תפוזים, הוא מוכר רק מיץ תפוזים, אולם אני ממש בקשתי ממנו שהרבי אמר לי לקנות תפוזים למיץ ואשמח מאד אם הוא ימכר לי תפוזים.

"בסופו של דבר הוא רחם עלי ומכר לי שלושה תפוזים בשקית שחורה, שמחתי מאד שהצלחתי לעשות את שליחתי בנאמנות וזוירתי את כל הדרך חזרה עד שהגעתי חזרה לרבי".

התפעלתי כל כן מדבריו של מוישי ומהנאמנות שלו שהוא כל כן הרבה התרוצץ למעני ברב תמימותו, שהוא חשב שיש תפוזים מיוחדים למיץ. התבישתי בעצמי שבמקום להעריך אותו התמלאתי בכעס כלפיו ורציתי להעניש אותו והודיתי לה' ששלח לי את המלמד התיק שהרגיע אותי.

באותם רגעים הבנתי שהמלים שהיו בקצה לשוני, היו מלים שיכלו להוריד את מצב רוחו של מוישי פלאים ולגרם נזק הרבה יותר גדול ממה שהיה לו עד עכשו. מיד אמרתי למוישי מלים טובות על הנאמנות שלו ושאני כל כן שמח שבחרתי בו לשליח עברי.

ואת האמת אמר שיותר ממה שעזרתי למוישי באותה שנה והעליתי אותו על הרף הפלה, מוישי עזר לי ונתן לי תובנה עמקה לחיים, תובנה של סבלנות ושל לדון לכף זכות, ובזכותו אני משתדל תמיד לרומם את התלמידים ולחשוב אולי יש דברים שאני לא מבין, ובמקום לראות רק את המעשה החיצוני אני ראה את הלב את הטהור שלהם ועל ידי כן אני זוכה למצא מסלות בלבבם ולרומם את רוחם.

